УДК: 621.395.31:654.153

В.М. Пригода

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПОСЛУГ ГАЛУЗІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Наводиться огляд динаміки поширення впродовж останнього десятиріччя основних телекомунікаційних послуг в світі, в розвинених країнах і в країнах з транзитивними економіками, а також позиціювання в цих умовах послуг галузі телекомунікацій України.

A survey of main telecommunication services expansion dynamic during the last decade in the world, in the developed countries and transitive economic countries is given, and also the positioning of services of telecom industry of Ukraine in these conditions.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, телекомунікації, послуги, проникнення, Інтернет, широкосмуговий доступ, статистика, система індикаторів.

Глобальна економічна та фінансова кризи не оминули індустрію інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Виробництво обладнання, пов'язаного з ІКТ, відчуло зниження потреб та інвестицій. Мали місце скорочення інвестицій у раніш заплановані модернізації мереж. В результаті фінансових обмежень були відкладені розгортання мереж наступного покоління (NGN). В той же час промисловість дещо виграла від ряду стимулюючих пакетів пропозицій, запропонованих в окремих провідних економіках – переважно країн-членів ОЕСР (OECD) – у відповідь на кризу, яка торкнулась і сектора телекомунікацій. Важливі інвестиції у широкосмугові інфраструктури, ініційовані урядами, виглядають як засіб компенсації негативних ефектів кризи та поліпшення наступних очікувань, оснований на визнанні, що ІКТ є ключовими факторами для загального економічного та соціально-економічного розвитку, стимулювання інновацій та створення нових робочих місць.

Метою даної роботи є аналіз розвитку основних послуг галузі телекомунікацій у світі впродовж останнього десятиліття, вплив на динаміку змін недавньої глобальної кризи, зіставлення тенденцій розвитку телекомунікацій України в порівнянні з середньосвітовими показниками, показниками розвинених країн та країн, що розвиваються. На підставі аналізу пропонуються прогнози розвитку перспективних технологій і послуг ІКТ в Україні. Зважаючи, що показники розвитку національних ІКТ є базовими для позиціювання стану розвитку та руху в напрямку побудови інформаційного суспільства в Україні, акцентується увага на недосконалості існуючої системи державної статистичної звітності, а також на необхідності розробки та впровадження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства.

Розвиток національних економік сьогодні безпосередньо залежить від якості і доступності засобів ІКТ. Світові лідери в галузі мережевих технологій, в тому числі розвинені країни Європи, США, КНР, Південна Корея тощо, своїм розвитком багато в чому зобов'язані системному підходу держави до якісної освіти, новаціям і широкій доступності ІКТ для населення. Їх успіхи свідчать, що в часи кризи не можна випус-

кати з поля зору такий важливий фактор зростання і конкурентоспроможності, як ІКТ. Так, наприклад, проведені в 2007 році в США дослідження свідчать, що зростання проникнення широкосмугового доступу (ШСД) на 1% приводить до збільшення кількості робочих місць на 0,2–0,3% за рік, а також про наявність позитивного статистично значущого зв'язку між переходом на швидкісний Інтернет і розміром заробітних плат [4].

Не зважаючи на економічний спад, світові рівні використання таких послуг ІКТ, як мобільна телефонія та Інтернет, постраждали незначно (рис. 1 – зірочкою позначені роки з оціночними значеннями показників за даними Міжнародного Союзу Електрозв'язку – МСЕ). За наведеними графіками видається, що у загальносвітовому масштабі криза загалом не позначилась на кількісних показниках доступності або проникнення телекомунікаційних послуг, – крім мобільної телефонії. Більше того, дані МСЕ свідчать про стійке зростання використання послуг ІКТ (за винятком фіксованої телефонії – але з інших причин) [1–3].

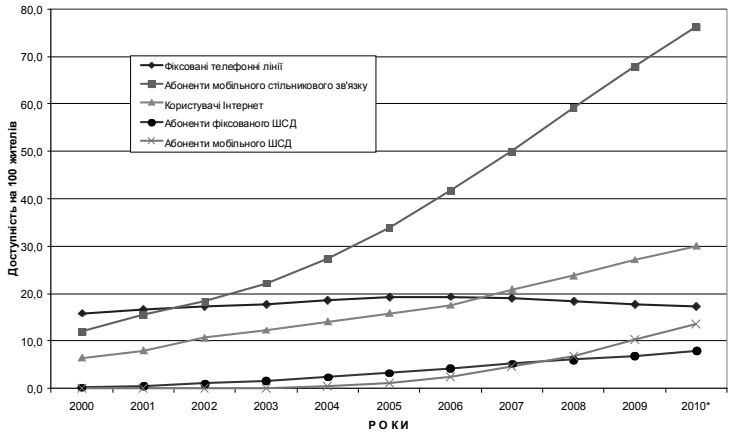

* Попередні дані.

Рис. 1. Динаміка розвитку ІКТ в світі (доступність послуг на 100 жителів)

Джерело: Підготовлено автором за статистичними даними МСЕ [2;3]

Вражає стійке і впевнене зростання кількості користувачів мобільного стільникового зв'язку, яка на початок 2011 року, за оцінками, досягла 5,28 мільярдів абонентів, тобто рівня проникнення у 76,2 абонентів на 100 жителів у світі. Це підтверджує той факт, що навіть за часів фінансових обмежень рішення споживачів стосовно користування послугою та розміру витрат на неї з власних доходів визначає високий пріорітет потреби у мобільній телефонії [2; 3].

Щодо фіксованої телефонії, то ще на початку 2008 року, коли підбивалися підсумки попереднього року, мало хто з аналітиків звернув увагу на малопомітне зниження середнього світового рівня проникнення послуг фіксованої телефонії. Але тенденція надалі поглибилась і стала стійкою.

За динамікою розвитку Інтернету в світі можна відзначити принаймні три фактори. По-перше, доступність послуги значно поступається доступності послуги мобільного стільни-

кового зв'язку, з чого випливає, по-друге, що послуга знаходиться на початковому етапі розвитку і може мати значний потенціал зростання. По-третє, зважаючи, що фіксований широкосмуговий доступ (ШСД) до Інтернету вийшов на ринок на 3—4 роки раніше мобільного ШСД, а після цього протягом 4 років поступився лідерством, можна вважати, що основним джерелом зростання рівня проникнення Інтернету у найближчі роки буде саме мобільний сегмент ШСД. Для цього існують істотні об'єктивні причини. Крім того, потенційні користувачі мобільного доступу вже мають у своєму розпорядженні сучасні інтелектуальні мобільні телефони, а також ноутбуки з вбудованими або зовнішніми радіомодемами для серфінгу у безмежному просторі Інтернету.

Викликає певний інтерес межа 2006/2007 років, коли відносно нова телекомунікаційна послуга — доступ до Інтернету — наздогнала за рівнем доступності основну традиційну телекомунікаційну послугу — фіксовану телефонію. Результат досягнуто приблизно за 12 років. Ще дві дати дещо іншого характеру. Межа 2001/2002 років, коли в змаганні з доступності послуг телефонії перемогла мобільна складова, а також аналогічна перемога мобільної складової у ШСД до Інтернету в 2008 році. Останні події свідчать, що інноваційні хвилі розвитку нових технологій та їх складових набувають дедалі стрімкішого характеру (як на етапі початкового зростання, так і наступного спаду).

Можна спрогнозувати, що кількість користувачів фіксованого ШСД в перспективі буде нижчою за цей показник для мобільного ШСД, оскільки стримуючим фактором для фіксованого доступу є значні витрати на додаткове прокладання нових ліній доступу та їх експлуатацію, а для мобільного ШСД така потреба практично відсутня — значною мірою може бути використана інфраструктура мобільного стільникового зв'язку.

Ще десять — п'ятнадцять років тому кількість фіксованих телефонних ліній на 100 жителів у країні слугувала майже вичерпним показником рівня розвитку телекомунікацій або навіть більше — рівня розвитку економіки країни. Сьогодні, навпаки, виглядає так, що зі станом розвитку технології або послуги більше асоціюється саме момент початку і рівень наступного спаду цього показника. Тобто, чим вищий рівень конкретної економіки відносно інших країн, тим раніше може початись спад попиту на певну послугу. Це — об'єктивне свідчення, що дана технологія в конкретній країні минула свій пік розвитку і витісняється більш новими технологіями (рис. 2).

Динаміка зміни середньої кількості фіксованих телефонних ліній на 100 жителів в розвинутих країнах демонструє помітний спад з 2002 року. І такий стан не викликає непорозумінь, зважаючи на стрімке зростання мобільної альтернативи телефонного зв'язку. Деякі питання могли б виникнути стосовно країн з транзитивними економіками, в яких доступність фіксованого зв'язку значно нижча і явно недостатня. Спад розпочався і там, але вже після 2006 року. З іншого боку, такий стан дає певну відповідь на питання про причини найбільш стрімкого зростання проникнення мобільного стільникового зв'язку саме в країнах, що розвиваються. Розглянута ситуація може свідчити про більш глобальне явище: фіксована телефонія пройшла свій пік розвитку. Однак, це зовсім не означає, що вона покине сцену з назвою ІКТ.

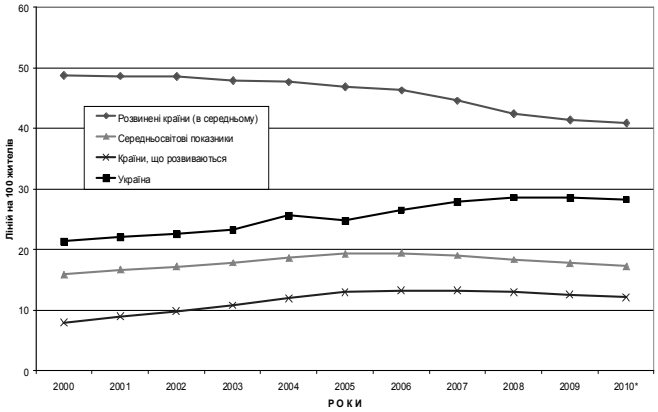

* Попередні дані.

Рис. 2. Динаміка змін кількості фіксованих телефонних ліній на 100 жителів

Джерело: Підготовлено автором за статистичними даними МСЕ [2; 3]

На фоні загальносвітових тенденцій дещо нетипово виглядає розвиток фіксованої телефонії в Україні. З одного боку, доступність фіксованого зв'язку в Україні суттєво вища, ніж в інших країнах, які мають транзитивні економіки, і навіть вища за середньосвітові показники. З іншого боку, всупереч загальному стану, в 2009–2010 роках продовжувала зберігатись тенденція повільного зростання або стабілізації. Можливо, підсумки 2011 року дадуть більш певну відповідь стосовно наступних тенденцій.

Слід зазначити, що стільниковий зв'язок є персональним, тобто 1 пристрій = 1 користувач. В той же час фіксований зв'язок здебільшого є засобом групового використання: 1 фіксована телефонна лінія = кілька користувачів (сім'я, співробітники офісу). Отже, максимальні показники доступності принципово будуть розрізнятись, можливо, у 2–3 рази.

Все більшого розмаху в світі набуває розвиток мобільного стільникового зв'язку. Як зазначалося вище, динаміка розвитку мобільного стільникового зв'язку просто вражає. Причому це стосується як розвинених країн, так і країн, що розвиваються. Можна припустити, що такої динаміки не продемонструє жодна підгалузь ІКТ. Таку життєву затребуваність навіть для майбутніх найперспективніших підгалузей уявити важко.

Зростання мобільної телефонії продовжує залишатись найбільш стрімким у країнах, що розвиваються, країнах з транзитивними економіками в широкому сенсі. Якщо в 2000 році країни, що розвиваються, налічували близько 35% від загальної кількості абонентів, то на даний час цей показник зріс до майже 73%, тобто кількість абонентів майже в 2,7 рази перевищує їх кількість у країнах з розвинутими економіками (3,85 мільярди проти 1,44 мільярдів відповідно), віддзеркалюючи відносні потенційні розміри цих ринків (рис. 3).

На межі 2008/2009 років проникнення мобільного стільникового зв'язку в країнах, що розвиваються, подолало позначку 50%, а на початок 2011 року досягло рівня у 67,6 на 100 жителів. У розвинених країнах на початок 2011 року проникнення досяг-

ло рівня у 116,1%. Відносно низька вартість послуг та пристроїв мобільного стільникового зв'язку і надалі буде стимулювати зростання цього ринку в світі.

Феноменально навіть на цьому фоні виглядають здобутки України. Здійснити такий прорив у новій на той час технології всього за 4 роки — це дійсно здобуток. І справа не тільки у темпі, але й у досягнутому показнику проникнення. Україна з рівнем проникнення 121,1% в 2008 році перевищила навіть середній показник для розвинених країн (109,2%) і продовжує утримувати позиції (118,5% на початку 2011 року).

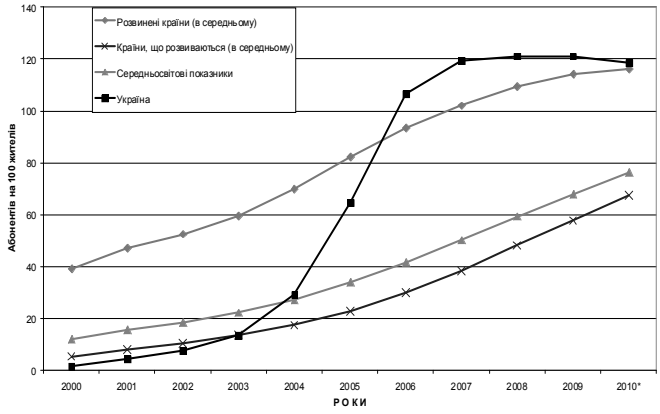

* Попередні дані.

Рис. 3. Динаміка зміни кількості абонентів стільникового мобільного зв'язку

Джерело: Підготовлено автором за статистичними даними МСЕ [2,3]

Але, якщо середні показники проникнення стільникового зв'язку — як для розвинутих країн, так і для країн, що розвиваються, — узгоджено демонструють стрімку позитивну динаміку, то в Україні явно досягнуто рівня насичення, принаймні для даних економічних умов. Можливо, в основному, така ситуація є наслідком кризи, яка вплинула на Україну якнайгіршим чином. Динаміка проникнення послуги впродовж 2008—2010 років демонструє незначні квартальні коливання в межах приблизно одного відсотка і, схоже, обумовлена коливаннями, в першу чергу, економічної і політичної ситуації в країні, а також сезонної складової. Можна сподіватися, що суттєве покращення економічної ситуації призведе до подальшого зростання рівня проникнення, причому рушійною силою стане мобільний ШСД до Інтернету, на основі нових можливостей операторського обладнання ШСД покоління 4G, нових ринкових пропозицій у сфері послуг, а також інтелектуальних мобільних кінцевих абонентських пристроїв.

Надзвичайно показовим є проникнення Інтернету. В 2010 році Інтернетом загалом скористались 2,08 млрд. жителів, або близько 30% населення світу. Використання Інтернету в цілому продовжує зростати, хоча з меншою швидкістю. В розвинутих країнах спостерігається значно вищий рівень використання, ніж у країнах, що розвиваються: 71,6 та 21,1% населення відповідно. В країнах зі сталою ринковою економікою проникнення Інтернету щорічно зростає в середньому на приблизно 6%. В країнах з транзитивними економіками середнє річне зростання в той же період було більше 21%

(рис. 4). Серед останніх тільки окремо Китай нараховує одну третину Інтернет-користувачів у світі, що розвивається. Не зважаючи на це, близько 80% населення в країнах з транзитивними економіками залишаються виключеними з онлайнового світу та його переваг.

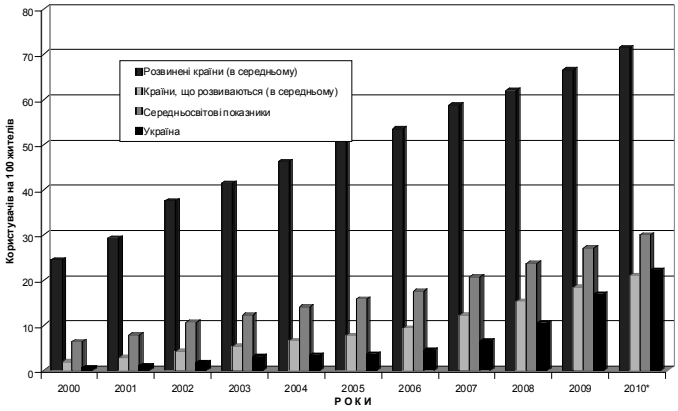

* Попередні дані.

Рис. 4. Динаміка зростання кількості користувачів Інтернету

Джерело: Підготовлено автором за статистичними даними МСЕ [2,3]

На жаль, у даному сегменті ІКТ Україна має дуже слабкі позиції. Впродовж останнього десятиріччя кількість користувачів Інтернету на 100 жителів в Україні постійно залишалась вдвічі нижчою навіть за середній рівень для країн, що розвиваються. Ситуація дещо вирівнялась лише в 2008–2009 роках. Найвірогіднішою причиною може бути відставання у поширенні персональних комп'ютерів серед населення, що склалось історично у попередні роки і відтерміновано позначилось на формуванні попиту на доступ до Інтернету. Лише в 2009 році за цим показником Україна досягла середнього рівня для країн з транзитивними економіками – 17 користувачів на 100 жителів.

Є й добра новина для операторів у ситуації, що склалася: враховуючи сучасний стан ринку розвинутих країн, вітчизняний ринок доступу до Інтернету має значний потенціал зростання. Так, у розвинених країнах кількість користувачів Інтернету на 100 жителів у 3,5 рази перевищує показники України, а динаміка зростання там в останні роки навіть посилюється, тобто, ознак насичення ринку не вбачається. Таким чином, зростання показника доступності Інтернету у 4 рази для України цілком можливе. МСЕ, наприклад, вважає, що в ідеалі доступність Інтернету має становити 100% [1]. З такою цифрою можна і не погодитись, оскільки, принаймні, частина населення у віці, наприклад, до 5 років, навіть за умов акселерації, навряд чи буде допущена турботливими батьками до користування Інтернетом.

Щодо фіксованого широкосмугового доступу, то він зазнає обмежень навіть у розвинених країнах. У країнах з транзитивними економіками абоненти з фіксованим ШСД в основному зосереджені у кількох регіонах, включаючи, в першу чергу, Китай, де налічується близько половини з 200 мільйонів абонентів цієї категорії. Китай наздо-

ганяє Сполучені Штати, які представляють найбільший фіксований широкосмуговий ринок в світі. Розрив за проникненням фіксованого ШСД на початку 2011 року склав від 24,6% у розвинутих країнах до 4,4% у країнах, що розвиваються (рис. 5).

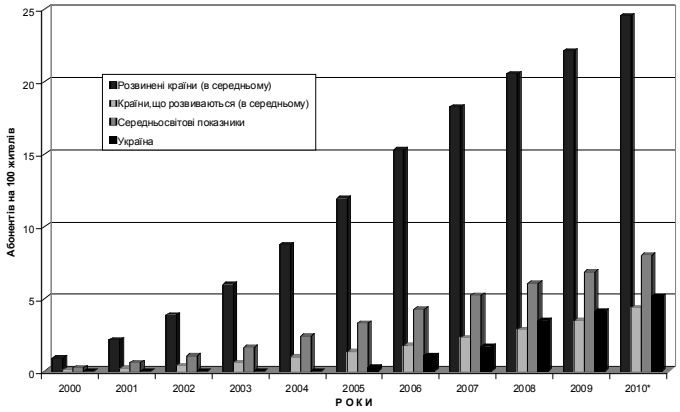

* Попередні дані.

Рис. 5. Динаміка зростання кількості користувачів фіксованого ШСД

Джерело: Підготовлено автором за статистичними даними МСЕ [2,3]

Ще у 1995–1997 роках дуже незначна частина українців знала про існування Інтернету, а ще менша – фахівці з ІКТ та найкваліфікованіші користувачі – здогадувалася, що доступ до нього може бути високошвидкісним. Пропускна спроможність організованого на той час зовнішнього каналу «Укртелекому» до зарубіжного (Велика Британія) провайдера Інтернету у 2 Мбіт/с була рекордною на фоні зовнішніх каналів інших вітчизняних провайдерів (до 128 кбіт/с). Майже єдиним доступним способом підключення для індивідуальних користувачів був комутований – через абонентські лінії міського автоматичного телефонного зв'язку. На сьогодні такий спосіб доступу практично втрачає свій сенс, а швидкість доступу у 2 Мбіт/с навіть для індивідуальних користувачів вважається досить посередньою.

В Україні, за статистичними даними, фіксований ШСД розпочав своє проникнення на ринок послуг ІКТ в 2005 році, майже з п'ятирічною затримкою – навіть відносно країн, що розвиваються. А середнього рівня за кількістю користувачів – 3,5 на 100 жителів для країн з транзитивними економіками – Україна досягла на межі 2007/2008 років. На даний час «досягнення» України у 5 разів нижчі середнього рівня для розвинутих країн.

За результатами дослідження якості ШСД «Broadband Quality Score-2010», проведеного Школою бізнесу ім. В. Саїда (Оксфордський університет) та Університетом Ов'єдо (Іспанія), а також дослідження частки домогосподарств, які мають ШСД, за даними британської компанії Point Topic, Україна в 2010 році у загальному заліку піднялась за рік на 6 позицій і зайняла 36 місце. При цьому окремо в рейтингу якості Україна займає 52 місце в світі. Але рівень проникнення ШСД до Інтернету в Україні продовжує залишатись дуже низьким, в той час як, наприклад, в США він становить більше 80%, а у лідера – Південної Кореї – 100% [4].

Якщо шукати позитив, то він аналогічний позитиву стосовно загального розвитку доступу до Інтернету – значний потенціал зростання. З деякою корекцією – динаміка зростання ШСД для розвинених країн менш позитивна, вбачаються ознаки насичення або стримування.

Впровадження високошвидкісного мобільного доступу до Інтернету в зростаючій кількості країн може в подальшому розширити кількість Інтернет-користувачів, особливо в країнах з транзитивними економіками (рис. 6).

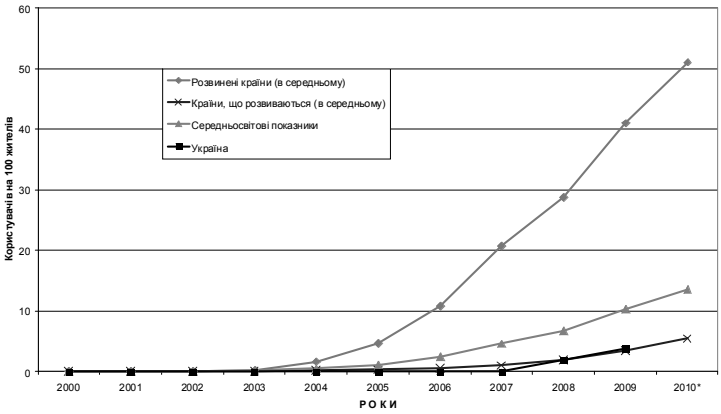

* Попередні дані.

Рис. 6. Динаміка зростання кількості користувачів мобільного ШСД

Джерело: Підготовлено автором за статистичними даними МСЕ [2,3]

Дійсно, в 2008 році кількість абонентів з мобільним ШСД тільки-но перевищила кількість абонентів з фіксованим ШСД, а вже на початку 2011 року налічувалось 940 мільйонів абонентів мобільного та 555 мільйонів абонентів фіксованого ШСД (рис. 1). На початку 2011 року розрив за проникненням мобільного ШСД між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, навіть більший за розрив у фіксованому ШСД: 51,1 та 5,4% відповідно. В розвинених країнах Європи мобільний ШСД є домінуючим і нараховує до 290 мільйонів абонентів (більше третини від в цілому в світі) та має найвищий регіональний рівень проникнення.

В найближчому майбутньому в світі можна очікувати стрімкого зростання кількості абонентів з мобільним ШСД. Більше того, як тільки ліцензії на мобільний ШСД і відповідні послуги стануть доступними для все більшого числа країн, кількість абонентів, які отримають Інтернет-доступ за допомогою мобільних пристроїв, значно зросте. В 2009 – 2010 роках багато країн з транзитивними економіками не змогли запустити ліцензії 3G і тому для їх населення ШСД до Інтернету залишався недоступним. Проникнення цієї нової технології додатково спонукає необхідність розгляду досить нових напрямків, таких, як тарифи та якість мобільних Інтернет-послуг, види доступних додатків, а також пов'язані з ними вигоди для користувачів.

На жаль, статистичні показники розвитку вітчизняного мобільного ШСД до Інтернету обмежені даними лише за три роки – 2007, 2008 та 2009. Тим не менше, вони

свідчать, що мобільний ШСД в Україні вже в 2008 році досяг середнього рівня розвитку цієї послуги для країн, що розвиваються, а на початку 2010 року — навіть перевищив зазначений показник — 3,79 користувачів на 100 жителів.

Вважається, що проникнення мобільного ШСД в нашій країні отримає поштовх після надання державою ліцензій на 3G. Але в світі вже розгортається LTE, або 4G. На думку провідних операторів мобільного зв'язку, в Україні доцільно розвивати одночасно обидві технології, оскільки 3G дозволяє якнайшвидше надати послугу мобільного ШСД мільйонам користувачів. А LTE на даний час обмежена кількістю наявних пристроїв у споживачів. Стосовно максимальної швидкості мобільного доступу, то, на думку операторів, достатньо 10 Мбіт/с [4].

Викликають певний інтерес узагальнені оцінки і динаміка зростання кількісних показників доступності окремих найбільш популярних послуг галузі телекомунікацій України, а також зіставлення з відповідними цільовими (ідеальними — за термінологією МСЕ) показниками для порівняльної оцінки стану галузі в цілому за вибраними послугами. Конкретні цільові (ідеальні) числові значення віддзеркалюють максимальні на даний час можливості і потреби в окремих послугах. До переліку основних послуг і відповідних їм ідеальних числових значень показників можна віднести наступні послуги та їх ідеальні значення, застосовані МСЕ, наприклад, при розрахунку показника IDI 2008 (Індекс розвитку ІКТ — 2008) [1]:

— кількість фіксованих телефонних ліній на 100 жителів — 60;
— кількість абонентів мобільного стільникового зв'язку на 100 жителів — 170;
— кількість користувачів Інтернету на 100 жителів — 100;
— кількість абонентів з фіксованим ШСД до Інтернету на 100 жителів — 60;
— кількість абонентів з мобільним ШСД до Інтернету на 100 жителів — 100.

Найбільш наглядно співставлення відображується діаграмою. Досягнуті в країні числові значення показників доступності послуг нормуються відносно цільових числових значень МСЕ. Для зручності значення цільових показників на діаграмі прийнято рівними 10. Таким чином, положення точок з нормованими поточними значеннями на вісях діаграми віддзеркалює стан розвитку (доступності) кожної послуги, а співвідношення площі фігури, визначеної поточними показниками з площею фігури за ідеальними показниками — загальний відносний стан доступності послуг телекомунікацій за вибраними показниками. Зіставлення доступності основних телекомунікаційних послуг в Україні та в країнах за рівнем розвитку з ідеальними (цільовими) показниками МСЕ для 2008 року наведено на діаграмі (рис. 7).

З діаграми видно, що кращими в Україні є показники з кількості фіксованих телефонних ліній, і, особливо, — з кількості абонентів стільникового мобільного зв'язку на 100 жителів. Якщо відносно непоганий показник з кількості фіксованих телефонних ліній на 100 жителів — це здобуток багатьох попередніх років, то досягнутий рівень доступності послуг мобільної телефонії — результат вибухового зростання проникнення мобільного стільникового зв'язку саме впродовж 2003—2008 років. Натомість, досить скромно виглядають вітчизняні показники в доступі до Інтернету — як у цілому, так і у ШСД до Інтернету, особливо в його мобільному сегменті.

Якщо, не зважаючи на непогані показники поширення окремих телекомунікаційних послуг, Україна у зіставленні з ідеальними показниками МСЕ виглядає досить невиразно, то більш вагомо сприймаються вітчизняні показники в порівнянні з «середньо-

освітовими», або з середніми значеннями — навіть для розвинених країн. І зовсім оптимістично — в порівнянні з країнами з транзитивними економіками, до яких, врешті-решт, і належить Україна.

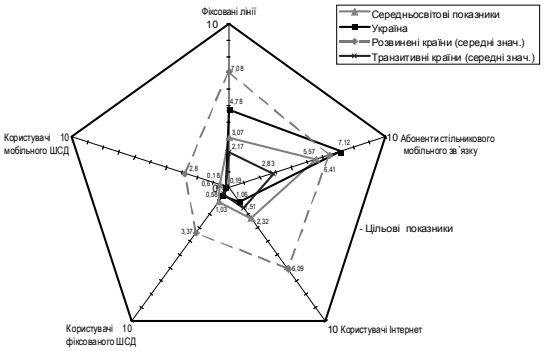

Рис. 7. Доступність основних видів телекомунікаційних послуг в Україні та в країнах за рівнем розвитку відносно ідеальних показників МСЕ

Джерело: Підготовлено автором за статистичними даними МСЕ [2,3]

У змаганні з розвиненими країнами телекомунікації України помітно поступаються у розвитку Інтернету й, особливо, у мобільному та фіксованому ШСД до Інтернету. Інтернет — перспективна та найбільш динамічно зростаюча в світі телекомунікаційна послуга, і в цьому напрямку Україна робить лише перші кроки, маючи величезний потенціал для майбутнього зростання.

На рис. 8 наведено діаграму з відносними (до цільових показників МСЕ) рівнями доступності найбільш уживаних телекомунікаційних послуг в Україні на початку 2004 та 2010 років. Зовнішній п'ятикутник — ідеальні показники МСЕ для 2008 року. Для порівняння на діаграмі пунктиром наведено показники однієї з найрозвиненіших у галузі телекомунікацій країн — Швеції. Діаграма наглядно демонструє динаміку зростання доступності телекомунікаційних послуг в Україні впродовж 2003—2009 років.

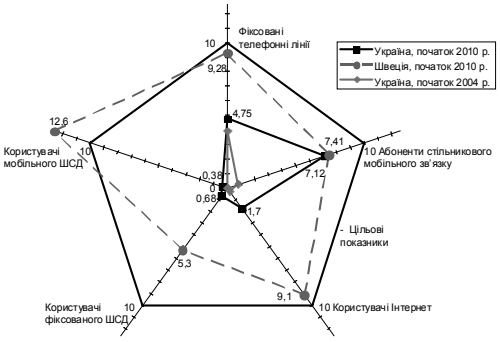

Рис. 8. Динаміка зростання рівня доступності основних видів телекомунікаційних послуг в Україні відносно ідеальних світових показників МСЕ

Джерело: Підготовлено автором за статистичними даними МСЕ [2,3]

Наведений стислий аналіз розвитку ринку телекомунікаційних послуг лише частково віддзеркалює стан ІКТ і не достатній для повного уявлення досягнень, здобутих країнами в напрямку становлення інформаційних суспільств.

Оскільки інфраструктури ІКТ та доступу до послуг набувають глобального характеру, для максимального задоволення як потреб, так і пропозицій ринку, на державному рівні дедалі більше значення приділяється отриманню повної та детальної інформації про використання ІКТ та їх впливу на економічний та соціальний розвиток.

Значною мірою питання законодавчого врегулювання переліку показників доступності і використання ІКТ, їх визначення та порядку обчислення, а також належного представлення інформації на державному та міжнародному рівнях стосуються саме України. Існуючий перелік показників Державного комітету статистики України та методики їх обчислення не відповідають прийнятій міжнародній практиці, що ускладнює можливість оцінки та співставлення позицій України у світових рейтингах побудови інформаційного суспільства.

Як свідчать окремі публікації в Інтернеті, в 2007 році в Україні була започаткована спроба розробити ґрунтовний основоположний документ і запропонована Національна система індикаторів розвитку інформаційного суспільства, яка базується на показниках розвитку і доступності ІКТ [5]. Але з незрозумілих причин лише в 2009 році було опубліковано «Проект «Переліку індикаторів Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства» [6], що був розміщений в одному з розділів урядового Інтернет-порталу, але його зміст не відповідає основним міжнародним принципам та стандартам і, окрім того, його на сьогодні не впроваджено в державну статистичну звітність. Ситуація, що склалася, характеризує відсутність цілеспрямованої державної політики щодо регулювання та розвитку сектору телекомунікацій України в контексті побудови довершеного інформаційного суспільства.

1. Measuring the Information Society 2010: International Telecommunication Union. – Geneva, Switzerland.– 2010.–http://www.itu.int/ITUD/ict/publications/idi/2010/Material/MIS_2010_without%20annex%204-e.pdf; 2. World Telecommunication/ICT Indicators Database ITU-D: Market Information and Statistics (STAT) Free statistics. – http://www.itu.int/ITU-D/ict/statistics/index.html; 3. ITU ICT EYE ICT Statistics Database.– http://www.itu.int/ITU-D/icteye/Indicators/Indicators.aspx; 4. *Спасокукоцкий И.* Взлет по «широкой полосе»./ И. Спасокукоцкий. Украинская Техническая газета. №51, 28 декабря 2010 г. – http://eutg.net/ru/article/130#; 5. Створення національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства. Аналітичний звіт. – Інформаційно-аналітична фірма ЕКСОР, ТОВ. Україна. – К. 2007. – http://www.ecsor.com.ua/?page=stvorennya_nacionalnoyi_systemy_indykatoriv_rozvytku_informaciynogo_suspilstva_&pid=5623003&id=4&sid=45; 6. Проект «Переліку індикаторів Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства». – http://www.dki.gov.ua/repository/33/file/PNSI.